

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060308

DOM
2017-03-08
Stockholm

Mål nr
M 9980-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen, dom 2016-10-26 i mål nr M 2030-15, se bilaga A

KLAGANDE

ES

Ombud: X och Y

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå

2. Samhällsbyggarnämnden i Jokkmokks kommun
962 85 Jokkmokk

SAKEN

Strandskyddsdispens för nybyggnad på fastigheten XX i Jokkmokks kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Samhällsbyggarnämndens i Jokkmokks kommun beslut den 18 mars 2015 att bevilja strandskyddsdispens för uppförande av byggnad på fastigheten XX, § 34, dnr 2012:146.

Dok.Id 1326883

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se				

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

ES har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa Samhällsbyggarnämndens i Jokkmokks kommun beslut den 18 mars 2015 att ge strandskyddsdispens.

Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Samhällsbyggarnämnden i Jokkmokks kommun (nämnden) har vidhållit sitt beslut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

ES har vidhållit vad som anförts i mark- och miljödomstolen och tillagt i huvudsak följande: Jokkmokks kommun måste tillhöra de kommuner i landet med störst tillgång till orörda strandområden. I tillägget till kommunens översiktsplan betonas att området är värdefullt för expanderande turistnäring. Det i praxis uppställda kravet på att utredningen ska innefatta en i viss mån konkretiserad tanke om hur utvecklingen av området är tänkt att ske är därför uppfyllt. Det är orimligt att uppställa krav på att verksamheten ska ha en viss omfattning för att den ska anses kunna bidra till att främja landsbygdsutvecklingen. Ett sådant krav beaktar inte att de flesta verksamheter har ett behov av att inledas i mindre skala för att därefter kunna växa.

Länsstyrelsen har anført i huvudsak följande: Av granskningsyttrandet till det tematiska tillägget till översiktsplanen framgår att länsstyrelsen förhåller sig kritisk till turistverksamhet på Storholmen. Eftersom länsstyrelsen har huvudansvaret för statens kontroll av strandskyddsreglerna bör detta tillmätas stor betydelse vid bedömningen av om området är lämpligt för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (s.k. LIS-område). Länsstyrelsen vidhåller att området inte är ett lämpligt LIS-område.

Nämnden har vidhållit vad som anförts i mark- och miljödomstolen och tillagt i huvudsak följande: Kvikkjokk som turistmål lämpar sig bäst för småskaliga

turistsatsningar. De små verksamheterna bidrar i samverkan med andra turistverksamheter till en betydande landsbygdsutveckling i området. Den aktuella byggnaden kommer inte att ha någon tomtplats på samma sätt som en privatbostad skulle ha haft. Den har därför en liten avskräckande effekt på det rörliga friluftslivet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

ES har ansökt om strandskyddsdispens för uppförande av en 54 kvadrat-meter stor byggnad på ön Storholmen i Jokkmokks kommun. Byggnaden ska utgöra en del i en planerad kajak- och kanotuthyrningsverksamhet på ön. Fråga i målet är om det finns förutsättningar att bevilja dispens från strandskyddsreglerna med stöd av bestämmelserna om LIS-områden i 7 kap. 18 d och 18 e § miljöbalken.

En första fråga är om den plats som dispensen avser ligger inom ett LIS-område enligt 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken. Vid bedömningen ska översiktsplanen ge vägledning (se 7 kap. 18 e § andra stycket miljöbalken). Det aktuella området på Storholmen har pekats ut som ett LIS-område i ett tillägg till kommunens översiktsplan. Länsstyrelsen har i granskningsyttrandet avseende tillägget anfört bl.a. att man ställer sig kritisk till turistverksamhet på Storholmen. När länsstyrelsen på detta sätt har framfört invändningar mot utpekandet föreligger ingen presumtion för att kriterierna för att området ska klassas som ett LIS-område är uppfyllda. Bedömningen får då göras utifrån tyngden av de sakliga skäl som parterna anför. (Se prop. 2008/2009:119 s. 57 f., MÖD 2012:39 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 25 november 2016 i mål nr M 1792-16.)

Ett LIS-område ska vara lämpligt för utvecklingen av landsbygden (se 7 kap. 18 e § första stycket 1 miljöbalken). Av tillägget till kommunens översiktsplan framgår att kommunen bedömer att det utpekade LIS-området är av stort värde för rörligt friluftsliv och en expanderande turistnäring. Vidare anføres bl.a. att motivet till placeringen av LIS-området är att skapa en nod utmed Kungsleden. Enligt Mark- och miljööverdomstolen har kommunen på ett konkret sätt redogjort för på vilket sätt den utpekade delen av Storholmen är lämplig för utveckling av landsbygden. Länsstyrelsens uppfattning om att det ur det rörliga friluftslivets intressen verkar motsägelsefullt att

placera en anläggning på en ö innefattar enligt Mark- och miljööverdomstolen sådana lokala överväganden som kommunen i regel har bäst förutsättningar att bedöma. Enligt Mark- och miljööverdomstolen saknas sakliga och formella skäl att ifrågasätta kommunens bedömning i denna del.

En ytterligare förutsättning för att det ska vara fråga om ett LIS-område är att strandskyddets syften fortfarande kan tillgodoses långsiktigt (se 7 kap. 18 e § första stycket 2 miljöbalken). I tillägget till översiktsplanen har LIS-områdets effekt på djur- och växtlivet bedömts vara obetydlig. Länsstyrelsen har framfört att de skogliga naturvärdena är lägre i det område i direkt anslutning till Kungsleden som ursprungligen föreslogs som LIS-område än på Storholmen där skogen är äldre och mindre påverkad av plockhuggning. Det har emellertid inte påståtts i målet att naturvärdena på Storholmen skulle vara så höga att det enbart på grund av den omständigheten skulle vara uteslutet att peka ut området som ett LIS-område. Mot denna bakgrund och med beaktande av den begränsade exploatering av området som förutsätts i tillägget till översiktsplanen bedömer Mark- och miljööverdomstolen att utpekandet av LIS-området inte medför någon oacceptabel påverkan på allmänhetens tillgång till strandområden eller på de biologiska värdena på platsen. Att Storholmen omfattas av riksintresse för friluftsliv och naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och särskilda hushållningsbestämmelser för rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken förändrar inte bedömningen i detta fall.

Mark- och miljööverdomstolen finner vid en sammantagen bedömning att den plats som dispensansökan avser ligger inom ett LIS-område. Nästa fråga är om det föreligger särskilda skäl att bevilja dispens för uppförande av aktuell byggnad på den grunden att det strandnära läget kan anses bidra till utvecklingen av landsbygden (se 7 kap. 18 d § miljöbalken).

Den planerade verksamheten består av kajak- och kanotuthyrning samt därtill relaterad utbildning. Byggnaden som den ansökta dispensen omfattar är avsedd för förråd för utrustning samt för servering av måltider och genomgångar. Enligt Mark- och miljööverdomstolen saknas skäl att ifrågasätta att ett strandnära läge för byggnaden skulle

gynna verksamheten på ett avsevärt sätt, och i förlängningen även utvecklingen av landsbygden. Det föreligger därför särskilda skäl att bevilja dispens från strandskyddet.

Det föreskrivna avståndet om 25 meter mellan byggnaden och strandlinjen är enligt Mark- och miljööverdomstolen tillräckligt för att allmänheten ska säkerställas en fri passage (jfr 7 kap. 18 f § miljöbalken). Slutligen bedöms inte strandskyddets långsiktiga syften motverkas av åtgärden (jfr 7 kap. 26 § miljöbalken).

Sammanfattningsvis anser Mark- och miljööverdomstolen att det finns förutsättningar att bevilja ES strandskyddsdispens med stöd av bestämmelserna i 7 kap. 18 d och 18 e § miljöbalken. Hennes överklagande ska därför bifallas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättspresidenten Fredrik Wersäll, tekniska rådet Cecilia Undén och hovrättsråden Margaretha Gistorp och Christina Ericson, referent

Föredragande har varit Hanna Holmgren

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2016-10-26
meddelad i
Umeå

Mål nr M 2030-15

KLAGANDE
ES

Ombud: MN

MOTPART

Samhällsbyggarnämnden, Jokkmokks kommun
962 85 Jokkmokk

ÖVERKLAGAT BESLUT

Beslut av Länsstyrelsen i Norrbottens län den 29 juli 2015 i ärende nr 526-4692-2015, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens för nybyggnad på fastigheten X

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 263562

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

BAKGRUND

Samhällsbyggarnämnden i Jokkmokks kommun (nämnden) beslutade den 18 mars 2015 att bevilja ES strandskyddsdispens för nybyggnad av företagslokal på fastigheten X i Jokkmokks kommun.

Länsstyrelsen i Norrbottens län (länsstyrelsen) överprövade nämndens beslut och fattade den 29 juli 2015 beslut om att upphäva den beviljade strandskyddsdispensen.

YRKANDEN M.M.

ES har överklagat nämndens beslut och yrkat att strandskyddsdispens ska beviljas.

Nämnden har yrkat att överklagandet ska bifallas.

VAD PARTERNA HAR ANFÖRT

ES har som skäl för sitt överklagande i huvudsak anfört följande.

Det föreligger särskilda skäl för strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 d § miljöbalken.

Bakgrund

Strandskyddsdispens har beviljats av nämnden med tillämpning av det särskilda skäl till dispens som framgår av 7 kap. 18 d § miljöbalken. I denna bestämmelse framgår att det som särskilda skäl för dispens inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen får beakta om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden.

Kommunfullmäktige i Jokkmokks kommun har den 16 juni 2014 antagit ett tematiskt tillägg till översiktsplanen rörande strandskydd och landsbygdsutveckling.

Den nu ansökta verksamheten ligger inom det område som kommunen markerat som lämpligt för landsbygdsutveckling. I LIS-planen anges bl.a. att ”Området är av stort värde för rörligt friluftsliv och en expanderande turistnäring. Inom utpekad LIS-område kan ett fåtal småskaliga nya byggnader för turism och rörligt friluftsliv tillåtas. Det är viktigt att den befintliga karaktären av små lågmälda byggnader i naturmiljö behålls.

Storholmens norra udde är ett naturskönt besöksmål som inte bör exploateras med strandnära bebyggelse.

Vid placering av ny bebyggelse ska hänsyn tas till platsens natur- och kulturmiljövärden. Lokalisering bör också noggrant prövas i bygglov utifrån störningar för rörligt friluftsliv, växt- och djurliv. På grund av områdets känslighet ska ny bebyggelse som omfattar fler än ett fåtal byggnader prövas i detaljplan. I området finns kända fornlämningar. Krav på arkeologiska utredningar kan tillkomma”.

Platsens värde för den planerade verksamheten

Hon är utbildad vildmarksguide och avser att starta en egen verksamhet bestående av kajak- och kanotuthyrning med turer i deltalandskapet kring X.

Den nu aktuella platsen är attraktiv för turistverksamhet just på det sätt som kommunen angett i LIS-planen. För besökare innebär det en särskild upplevelse att färdas ut till en ö i väglöst land för att uppleva naturen på nära håll. Att bedriva en verksamhet på en ö är visserligen inte lika enkelt som många andra skulle vilja ha sin verksamhet, men det är en värdefull del av helhetsupplevelsen.

I verksamheten ingår också utbildning av nybörjare i hantering av kanoter, vilket vattendjupet utanför Storholmens norra del är väl lämpat för då det är tillräckligt grunt för att man ska kunna stå i vattnet en bit ut. Det finns utöver denna plats bara en annan plats vid Storholmen som har ett lämpligt vattendjup, men där är det stora stenar som gör den olämplig för verksamheten.

Markförhållandena är också gynnsamma på den plats som byggnaderna har placerats på. Eftersom det är väglöst land är det inte praktiskt och ekonomiskt genomförbart att genomföra några omfattande markförstärkande åtgärder. Det skulle också medföra ett större ingrepp i naturen. Byggnaden är inte tänkt för övernattande gäster utan i första hand för att kunna ha genomgångar och servera måltider.

Besöksnäringen i Kvikkjokk

För en kommun som Jokkmokk är besöksnäringen prioriterad och en av de få näringar där kommunen ser att utvecklingen går i en positiv riktning. Själva kommunen Jokkmokk har enorma områden av skyddad natur, enligt länsstyrelsen är ca 50 procent av kommunens yta skyddad natur. Det är en svårighet för en kommun när vinstdrivande verksamhet inte kan etableras inom dessa områden.

Ur ett framtidsperspektiv är unika turistattraktioner i en avlägsen fjällnära miljö attraktivt. Turister söker efter en speciell upplevelse där de är långt ifrån storstadens buller eller mobiltelefoner och det är också huvudsyftet med verksamheten att den ska särskilja sig från övriga. Man måste erbjuda ett unikt koncept, vilket den planerade verksamheten gör.

Kvikkjokk är ur turistisk synvinkel oerhört viktig för kommunen. Här finns ännu ingen besöksnäring eller etablerade turistföretag, men det finns en otrolig potential för utveckling. Hit ansluter flera kända leder såsom Kungsleden och Padjelantaleden och det finns ett fantastiskt deltaland väl lämpat för en kajakverksamhet. Det finns också närhet till stora nationalparker såsom Sarek och mindre reservat som Pärlälvens naturreservat.

En verksamhet som inriktar sig på vattensport enligt "leave no trace"-principen passar väl in här, då den inte stör renskötsel, förstör naturen och dessutom ligger utanför alla områden av skyddad natur. Kvikkjokk skulle kunna bli en plats med året-runt verksamhet för turistnäringen. Man måste därför värna de företag som är beredda att satsa på ny verksamhet.

Närmare om LIS-planen och länsstyrelsens granskningsyttrande

I samband med kommunens antagande av LIS-planen har länsstyrelsen framfört synpunkter. I det nu överklagade beslutet om upphävande har länsstyrelsen hänvisat till att myndigheten i sitt granskningsyttrande ”uttalat sig kritiskt till turistverksamhet på ön Storholmen” och därefter kategoriskt konstaterat att LIS-reglerna inte kan vara tillämpliga i aktuellt ärende.

Av förarbetena till LIS-bestämmelserna framgår att det bör normalt inte finnas anledning att frångå den bedömning som kommunen har gjort genom redovisningen i översiktsplanen, särskilt om länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande inte anmärkt mot redovisningen. (prop. 2008/09:119 s. 58).

När länsstyrelsen, som i det här fallet, har haft synpunkter på redovisningen måste dessa synpunkter värderas och bedömas för att i det enskilda dispensärendet avgöra om platsen är lämplig. Detta särskilt eftersom en översiktsplan endast är vägledande och inte normgivande. Att det skulle föreligga någon slags vetorätt för länsstyrelsen mot LIS-områden som länsstyrelsen verkar ha utgått ifrån i det överklagade beslutet kan inte vara riktigt.

Angående de synpunkter som länsstyrelsen i sitt granskningsutlåtande haft på LIS-planen kan följande nämnas.

Reservatsbildning

I granskningsyttrandet har länsstyrelsen anfört att man sedan år 2003 övervägt en reservatsbildning för att skydda natur-, friluft- och landskapsbildsvärden som berör Storholmen, men att arbetet med detta legat på is.

Att länsstyrelsen ”övervägt” en reservatsbildning under lång tid (troligen redan från 1970-talet, då andra reservatsbildningar i området skedde) kan inte utgöra hinder mot att marken används på ett annat sätt som den är väl lämpad för. Så länge som ingen reservatsbildning har skett kan en övervägd reservatsbildning inte åberopas

emot enskilda som vill nyttja marken. En sådan tolkning är inte förenlig med den grundlagsskyddade äganderätten.

Beträffande de intressen som ligger till grund för övervägandena om reservatsbildning kan ändå nämnas att den aktuella verksamheten innebär en mycket begränsad påverkan på öns naturvärden. Några träd behöver förstås tas ned för att få plats att bygga, men det och mycket mer därtill kunde lika gärna ha skett genom en avverkning inom ramen för det pågående skogsbruket. När det gäller värdet för friluftslivet ökar detta snarast genom att verksamheten kommer till stånd och landskapsbilden påverkas inte nämnvärt. Det finns därför inte skäl att neka dispens på grund av det som länsstyrelsen anfört i denna del av granskningsyttrandet.

Avskild plats och placering av turistanläggning på en ö

I granskningsyttrandet har länsstyrelsen anfört att hela Mallenjarka är en mycket avskild plats i sig och att det är viktigt att en anläggning för det rörliga friluftslivet är tillgänglig och att det är motsägelsefullt att placera en anläggning på en ö.

Turismen i området bygger på det rörliga friluftslivet, och avsaknaden av vägar och annan infrastruktur är just det som gör området unikt och attraktivt för turister. Kungsleden, som antagligen är Sveriges mest kända vandringsled i fjällmiljö, kräver också båttransport i Kvikkjokk. Detta är en del av förutsättningarna för turismen i området och argumentet att platsen skulle vara olämplig på grund av att transport över vatten krävs är märklig, då detsamma gäller för att kunna vandra Kungsleden söderut från Kvikkjokk. Det finns också åtskilliga exempel på turistmål i Sverige och övriga delar av världen som är belägna på just öar, som verkar ha en särskild dragningskraft på besökare. Resan ut till en ö är en del av upplevelsen.

Nämnden har anfört i huvudsak följande.

Nämnden anser att länsstyrelsens beslut att upphäva strandskyddet för nybyggnad av företagslokal på fastigheten X grundas på felaktiga

slutsatser och instämmer därmed i det som skrivs i kompletteringen av överklagandet.

Förutom det som tas upp i kompletteringen om att eventuella reservatsbildningsplaner är irrelevanta i ärendet, så anser nämnden det märkligt att länsstyrelsens beslut i övrigt främst baserar sig på länsstyrelsens bedömning att placeringen, avskilt på en ö, ur en turistisk synvinkel inte självklart är mer lämplig än en placering på fastlandet. Att länsstyrelsen med det påpekandet anser att platsen inte kan ses som LIS-området är svårt att utläsa.

Det finns ytterligare problem med att detta är motiv till avslaget.

För det första anges inte i länsstyrelsens yttrande att LIS-planens utpekande av det aktuella området är oförenligt med kriterierna i miljöbalken. Både kommun och länsstyrelse anser därför att området uppfyller kriterierna.

För det andra borde kommunen och markägare/blivande turistentreprenör ha bättre förutsättningar att bedöma en plats förutsättningar för turistisk attraktivitet och därmed kommersiell bärighet. Nämnden anser att på en plats som Kvikkjokk är den typ av verksamhet som avses och som beskrivs i kompletteringen helt förenlig med den småskaliga turism som Kvikkjokk kan tåla och därmed för denna plats en lämplig utveckling av landsbygden.

Beslutsfattarnas tolkning av kommunens beskrivning av natur- och kulturvärden som ett motiv till avslag känns också främmande då själva utpekandet av LIS-området innebär en bedömning att platsen lämpar sig för bebyggelse. Det framgår av beskrivningen av LIS-området att platsen har höga värden men att dessa kan behållas genom att byggnaden placeras och utformas på rätt sätt.

Det pågår en diskussion inom kommunen att ta ett större grepp om utvecklingen av Kvikkjokk genom en utvecklingsplan men man har inte kommit dit än. Kommunen

menar att den planerade verksamheten inte hindrar det rörliga friluftslivet. Verksamheten bedöms vara i enlighet med den efterfrågan som finns.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde och syn på platsen.

Inom strandskyddat område gäller enligt 7 kap. 15 § 1 miljöbalken (MB) förbud mot nyuppförande av byggnader. Undantag från förbudet får endast meddelas om det föreligger särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § MB. Utöver sådana skäl får enligt 7 kap. 18 d § MB såsom särskilda skäl inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära områden, s.k. LIS-område, också beaktas om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Av 7 kap. 18 e § framgår bl.a. att med LIS-område avses ett område som bl.a. är lämpligt för utvecklingen av landsbygden och är av ett sådant slag och har en sådan begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt. Vidare framgår av senast nämnda paragraf att en översiktsplan enligt 3 kap. 1 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ge vägledning i fråga om en plats ligger inom ett LIS-område. Översiktsplanen är dock inte bindande.

Den i målet sökta dispensen avser uppförande av en företagslokal om 54 kvm med två våningar på ön Storholmen. Byggnadens tilltänkta placering är 25 meter från strandlinjen på öns nordvästra del. Platsen är i ett tematiskt tillägg till översiktsplan för Jokkmokks kommun 2011, antaget av kommunfullmäktige den 16 juni 2014, utpekad som ett LIS-område benämnt ”F2 Kvikkjokk, Mallenjarka”. Ön Storholmen omfattas vidare av riksintresse för friluftsliv och naturvård enligt 3 kap 6 § MB och särskilda hushållningsbestämmelser för rörligt friluftslivet enligt 4 kap MB.

ES har som särskilt skäl för dispens från strandskyddet åberopat att platsen är belägen inom ovan angivet LIS-område.

Som framgår ovan är en översiktsplan inte bindande. En bedömning av om en fastighet kan anses belägen inom ett LIS-område och om det med beaktande av detta finns särskilda skäl att bevilja strandskyddsdispens måste göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Det är först vid prövningen i det enskilda fallet som det på ett rättsligt bindande sätt avgörs om den tänkta platsen för en åtgärd uppfyller de kriterier som uppställs för ett sådant område. Vid prövningen ska göras en avvägning mellan strandskyddsintresset och den enskildes intresse av att ta marken i anspråk (se prop. 2008/09:119 s. 57f.). Vid bedömningen ska gällande översiktsplan samt de synpunkter som länsstyrelsen lämnat vid samråd och i granskningsyttrande med anledning av översiktsplanen, ge vägledning.

Enligt det tematiska tillägget till översiktsplanen framgår bl.a. följande om området. Motivet till placeringen av LIS-området är att skapa en ”nod” utmed Kungsleden, ett delmål för framförallt de som följer leden från Kvikkjokk söderut över sjön. Området är av stort värde för rörligt friluftsliv och en expanderande turistnäring. Inom utpekat LIS-område kan ett fåtal småskaliga nya byggnader för turism och friluftsliv tillåtas. Det är viktigt att den befintliga karaktären av små lågmälda byggnader i naturmiljö behålls. Storholmens norra udde är ett naturskönt besöksmål som inte bör exploateras med strandnära bebyggelse. Vid placering av ny bebyggelse ska hänsyn tas till platsens natur- och kulturmiljövärden. I området finns kända fornlämningar.

Av länsstyrelsens granskningsyttrande avseende det aktuella området framkommer bl.a. följande. År 2003 aktualiserades en utvidgning av naturreservatet Pärälvens fjällurskog med området vid Mallenjarka, på grund av höga natur- friluftsliv- och landskapsbildsvärden. Även Storholmen ingick i reservatsplanerna. Av prioriteringsskäl har arbetet med reservatsbildning legat på is då bedömningen har varit att det inte funnits någon hotbild mot ovanstående värden. Länsstyrelsen bedömer att en plats mer lämplig som LIS-område skulle vara norr om Kungsleden i enlighet med det ursprungliga förslaget eftersom det aktuella området ur naturvårdssynpunkt är mer skyddsvärt på grund av dess gamla skogsbestånd, vilket är förhållandevis förskonat från plockhuggning. Skälet att Storholmen skulle vara

lämpligare ur turistisk synvinkel bedömer länsstyrelsen inte som självklart. Hela Mallenjarka är en mycket avskild plats i sig och det är viktigt att en anläggning för det rörliga friluftslivet är tillgänglig. Att placera en anläggning på en ö förefaller ur det rörliga friluftslivets intressen vara motsägelsefullt.

Kommunen och länsstyrelsen har således olika uppfattning i fråga om platsen ligger inom ett LIS-område eller inte. Därför kan inte översiktsplanen tillsammans med granskningsyttrandet i detta fall ge någon tydlig vägledning i denna fråga. Det föreligger inte heller någon presumtion för att kriterierna i 7 kap. 18 e § MB ska anses uppfyllda. Bedömningen får istället göras utifrån tyngden av de sakliga skäl som parterna anför till stöd för att platsen ligger inom ett område där utveckling av landsbygden kan ske på ett långsiktigt sätt med beaktande av strandskyddets syften utifrån kriterierna i 7 kap. 18 e § 2 st 1-2 p MB.

Vid bedömningen av om platsen ligger inom ett LIS-område ska beaktas om det strandnära läget innebär en sådan fördel för en tänkt åtgärd att det främjar utvecklingen av landsbygden. Det strandnära lägets fördel ska ha en mer långsiktig ekonomisk påverkan i ett lokalt eller regionalt perspektiv och inte enbart vara till fördel för en enskild persons ekonomiska förhållanden. Det bör inte ställas orimligt höga krav på utredning som visar att åtgärden långsiktigt bidrar till utveckling av landsbygden utan en övergripande bedömning får göras av hur den planerade åtgärden kan bidra till ökad ekonomisk aktivitet på orten eller i bygden på längre sikt. (a. prop. s. 107 och 109).

Huruvida området är ett LIS-område ska således bedömas utifrån områdets betydelse för utvecklingen av landsbygden. Vilken betydelse ett specifikt område kan tänkas ha med avseende på denna aspekt torde i normalfallet behöva presenteras utifrån en i viss mån konkretiserad tanke kring hur utvecklingen av området är tänkt att ske innefattande bedömning av hur sysselsättningen främjas eller serviceunderlaget upprätthålls. Härutöver krävs en redovisning av vilken inverkan på strandskyddets syften den tänkta verksamheten har (se MÖD 2012:39).

Vid bedömningen av huruvida strandskyddets syften fortfarande kan tillgodoses långsiktigt ska den ökade exploateringen i det område där lätnader gäller relateras till de strandskyddsvärden som finns i områdets närhet och kommunen i övrigt. Enligt förarbetsuttalanden till bestämmelsen i 7 kap. 18 e § får vid utpekande av sådana områden hänsyn tas till bl.a. hur mycket stränder som finns i kommunen, vilka naturvårdsvärden som finns i strandskyddsområdena, hur stor del av dessa som redan är bebyggda, vilka områden som bedöms ha störst effekt på landsbygdens utveckling, hur terrängförhållandena är samt hur stor negativ påverkan som ett bedömt ianspråktagande av områdena på lång sikt kan ha på strandskyddets syften (a. prop. s 110).

Såväl nämnden som ES har framhållit platsens potential för bedrivande av turistnäring. Nämnden har även påtalat att det för närvarande pågår en diskussion om att ta fram en utvecklingsplan för att på så vis få en mer övergripande belysning av utvecklingsfrågorna. Länsstyrelsen har i granskningsyttrandet framfört invändningar mot det utpekade området med avseende på bl.a. höga naturvärden och det rörliga friluftslivet.

För att ta sig till Storholmen krävs båttransport. Mark- och miljödomstolen konstaterar att ilandstigning försvåras av att stranden på Storholmen är stenig och att ön till sin natur är relativt svårtillgänglig. Den planerade verksamheten, kanotturism, som sådan får förvisso anses vara av det slag att den främjar landsbygdsutvecklingen. Dock anser mark- och miljödomstolen, med hänsyn till platsens avlägsenhet och otillgänglighet, att det vid en övergripande bedömning får anses föreligga viss tveksamhet till om tillåtande av verksamheten på just ön Storholmen skulle bidra till att främja landsbygdsutvecklingen i sådan omfattning att det kan anses motivera en lätnad i strandskyddet.

Som nämnts ovan omfattas Storholmen av riksintresse för friluftsliv och naturvård enligt 3 kap 6 § MB och särskilda hushållningsbestämmelser för rörligt friluftsliv enligt 4 kap MB. Detta talar för att en särskild restriktivitet gör sig gällande beträffande ett sådant område. Mark- och miljödomstolen bedömer att effekten av

ett upphävande av strandskyddet på ön Storholmen skulle bli att ön på ett oproportionellt sätt framstår som ianspråktagen och inte allemansrättsligt tillgänglig. Mot bakgrund härav och med hänsyn till den restriktivitet gör sig gällande för platser som hyser stora värden för friluftslivet, anser mark- och miljödomstolen att det med fog kan ifrågasättas om ett LIS-område på den aktuella platsen kan godtas utifrån att strandskyddets syften långsiktigt ska kunna tillgodoses. Sammantaget finner mark- och miljödomstolen det inte visat att platsen är lämplig som ett sådant område där lättnader i strandskyddet kan godtas i syfte att bidra till en utveckling av landsbygden. Det saknas därför förutsättning för att bevilja strandskyddsdispens med stöd av reglerna i 7 kap. 18 d-e §§ MB. Det finns inte heller något annat skäl för att bevilja strandskyddsdispens. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 16 november 2016.

Hampus Sjöblom

Börje Nordström

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Hampus Sjöblom och tekniska rådet Börje Nordström deltagit.